

רוב ומיעוט בכיתה

אירוע 2:

בכיתה ט' יש שלושה תלמידים שומרי מסורת. לקראת סיום השנה החליטו רוב התלמידים בכיתה לחגוג במדורה על חוף הים בשבת אחרי הצהריים. שלושת התלמידים שומרי המסורת ביקשו לקיים את המסיבה ביום אחר, אך מועצת התלמידים ענתה להם:

- "רוב הכיתה רוצה שהמסיבה תהיה בשבת, והרוב קובע!"

אירוע 3:

תלמידי ט' התבקשו להשתתף במיזם (פרויקט) תקשורת ברשת אינטרנט אחרי שעות הלימודים. המיזם נשמע מעניין ומאתגר. רוב התלמידים (28) מעוניינים להשתתף בו, אך 10 מתנגדים להשתתפות, משום שהם גרים רחוק מבית-הספר. למרות ההתנגדות, החליטה הכיתה להשתתף במיזם.

1

לפניכם שלושה אירועים.

קראו אותם, וענו על השאלות שאחריהם. הסתמכו גם על המידע והמקורות בהמשך.

אירוע 1:

המורה דרשה מתלמידי כיתה ט' להשתתף בתורנות ניקיון, משום שהוחלט לחסוך בהוצאות בית-הספר על תשלום למנקים. המורה השאירה בידי התלמידים את ההחלטה אך לנהל את תורנות הניקיון. רמי קפץ מהכיסא והציע:

- "בואו נעשה הצבעה: מי בעד זה שרק התלמידים שיושבים בשורה האחרונה, ינקו את הכיתה?"

רוב התלמידים, מלבד יושבי השורה האחרונה, ועוד כמה תלמידים, הצביעו בעד הצעתו של רמי.

מה דעתכם?

א האם לרוב תלמידי הכיתה יש זכות לכפות את ההחלטה על המיעוט? נמקו.

ב באילו מקרים הרוב צריך לוותר למיעוט? מדוע?

ג איזו זכות של המיעוט נפגעת בכל אירוע?

ד מתי הפגיעה במיעוט היא סבירה? מדוע?

ה איזה פתרון הייתם מציעים לכל מחלוקת בשלושת האירועים?

מידע ומקורות

מן המקורות: עקרון הרוב ועריצות הרוב

"אַחֲרֵי רַבִּים לְהִטּוֹת" (שמות כג, ב) - על-פי פסוק זה מן המקרא, בעניינים של הלכה ובשאלות ציבור וקהילה, דעת הרוב היא הקובעת. אך בתחילת הפסוק נאמר: "לא-תִּהְיֶה אַחֲרֵי-רַבִּים לְרָעוֹת" (שם). כלומר, התורה, שהעניקה את ההכרעה לרוב, שמה גבול לכוחו.

תוקפו של הרוב וסמכותו נובעים מכוח ההתחשבות בציבור ומכוח הרגישות לצרכים של הרוב וגם של המיעוט.

(על-פי: בני חורין, בן ציון מלמד, הוצאת מורשת)

מובאה 1: החשיבות של עקרון הרוב במשטר הדמוקרטי

דמוקרטיה פירושה "שלטון העם". מכיוון שהרוב קרוב יותר מבחינה מספרית לכלל העם, החלטת הרוב (או הכרעה, שקיבלה את תמיכת הרוב), קרובה יותר להיות החלטה של כל העם.

(הקטע לקוח מדבריו של הוגה הדעות האנגלי ג'רמי בנטהם (1748 - 1832))

1. האם אתם מכירים בבית-הספר או במדינה מקרים שהמיעוט כופה את דעתו על הרוב?

2. באילו מקרים המיעוט חייב לקבל את דעתו של הרוב, ובאילו מקרים הכרעת הרוב אינה ראויה?

מובאה 2: עריצות הרוב

"למעשה, אין רצון העם אלא רצונו של אותו חלק מן העם שהוא הרב ביותר במספר או שהוא פעיל ביותר, כלומר, של הרוב, או של אלה שעלה בידם להיות מוכרים כבעלי הרוב. אפשר ואפשר אפוא שירצה העם לדכא חלק אחד מתוכו; ונגד זה יש צורך בהגנה לא פחות מאשר נגד כל עריצות שהיא."

(ג'ס' מיל, על החירות (On Liberty), תרגם לעברית אריה סימון, הוצאת מאגנס, ירושלים תש"ו)

• האם אתם מכירים מקרה של עריצות הרוב בבית-הספר?
